

***Currículum vitae* abreujat de Joan MARTÍ I CASTELL**

Catedràtic emèrit de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, filòleg i lingüista. Nasqué a Tarragona el 17 de novembre de 1945. És fill d'Enric i de Montserrat, i el tercer de cinc germans. Està casat amb Rosa Maria Piqué, amb qui ha tingut dos fills, en Jordi i en Joan.

Cursà els estudis mitjans a l'Institut de Tarragona, a la Rambla Vella. L'any 1962 es traslladà a Barcelona per a seguir els estudis universitaris. L'any 1973 es doctorà en Filologia Romànica per la Universitat de Barcelona i el 1977 es doctorà en *Lingue e Letterature Straniere* per la Univeritat *La Sapienza* de Roma (Itàlia). L'any 1989 obtingué la condició de catedràtic d'universitat a la Universitat de Barcelona.

Així, doncs, visqué habitualment a la nostra ciutat des que va néixer fins a l'any 1962. Entre 1962 i 1990 estudià i exercí professionalment a Barcelona i a l'estranger. I l'any 1990 es reincorporà a Tarragona, com a catedràtic de la nostra Universitat.

Ha exercit com a professor a la Universitat de Barcelona, a la Universitat Autònoma de Barcelona i a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. A l'estranger, ha fet de professor a la Universitat de Bergamo (Itàlia), a la Universitat de Calàbria (Itàlia), a la Universitat de Berkeley (Califòrnia. Estats Units d'Amèrica) i a la Universitat Laval (Quebec. Canadà).

Durant els més quaranta-sis anys ininterromputs de professor universitari, ha portat a terme una activitat acadèmica i de recerca molt destacada. La tasca docent i investigadora ha abraçat àmbits temàtics diversos, com la lingüística diacrònica, la història social de la llengua, la sociolingüística i la lexicografia. En tots ells ha practicat la recerca innovadora, puntera, que descansa en la participació en un bon gruix de projectes nacionals, estatals i internacionals, alguns dels quals tan emblemàtics com l'*Atles lingüístic del domini català*, l'*Atlas Lingüístico de los Marineros Peninsulares*, l'*Atlas*

Linguarum Europae, La llengua dels barcelonins, l'Establiment de la llengua normativa, La llengua catalana a les comarques de Tarragona: coneixement i ús, la Gramàtica de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans, el Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (primera i segona edició), la Gramàtica del català antic, l'Enclaves lingüístics: Recursos Verbales, Ideologies, Comunidades. Etcètera.

Fruit d'aquesta dedicació tan intensa, ens ha llegat una extensa nòmina de vint-i-set llibres, entre els quals destaquem *El català medieval. La llengua de Ramon Llull* (1981), *Gramàtica històrica. Problemes i mètodes* (1990), *L'ús social de la llengua catalana* (1992), *Els orígens de la llengua catalana* (2001), *Estudi lingüístic dels Usatges de Barcelona. El codi a mitjan segle XII* (2002), *Diccionari de locucions i de frases fetes* (amb Joana Raspall) (1984), *Documents d'història de la llengua catalana. Dels orígens a Fabra* (amb Josep Moran) (1986), *Diccionari d'homònims i parònims* (amb Joana Raspall) (1988). Etcètera.

Més enllà de la publicació de llibres, el seu extens currículum presenta seixanta-cinc capítols de llibre, més de setanta articles publicats en revistes científiques especialitzades i més de vuitanta ponències presentades a congressos celebrats arreu del món i publicades en les actes respectives.

No volem deixar d'esmentar la seva tasca ingent com a editor o curador de vint-i-tres obres col·lectives, entre les quals destaquem *Processos de normalització lingüística: l'extensió social i la normativització* (1991), *Les llengües i les cultures en el procés de globalització de la societat de la informació* (2002), *L'oralitat i els mitjans de comunicació* (2003), *El català i la Unió Europea* (2006), *El llibre i la lectura: una revolució en la història de la humanitat* (2007). Etcètera.

Finalment, volem deixar constància de l'obtenció de diversos premis, entre els quals el Premi “Marià Aguiló” al millor repertori lexicogràfic, pel

Diccionari de locucions i de frases fetes, atorgat per l'Institut d'Estudis Catalans, o el Premi “Manuel de Montoliu” de la Diputació de Tarragona.

En tota l'obra apuntada, Joan Martí i Castell se'ns mostra com un investigador que ha abordat l'estudi de la filologia i la lingüística des de diferents dimensions. I si haguéssim de destacar les aportacions on més ha excel·lit, ens hauríem de remetre a les que fan referència al coneixement de la llengua catalana en el període de formació medieval, en particular a l'estudi de la llengua de Ramon Llull, i al conjunt de treballs sobre política i planificació lingüístiques, alguns dels quals són pioners en la nostra tradició sociolingüística.

L'activitat docent i investigadora acabada d'esmentar ha anat acompanyada d'una presència extraordinària en comitès científics de congressos i col·loquis internacionals; destacarem la seva presidència de l'Àrea d'Ensenyament del Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986) i el seu nomenament com a Membre del Comitè d'Honor del Primer Congrés Internacional de Neologia en les Llengües Romàniques. Igualment destacada és la seva inclusió en comitès científics o consells de redacció de revistes especialitzades importants, com *Treballs de Sociolingüística Catalana*, *Estudis Romànics*, *Llengua & Literatura*, *Terminàlia*, *Cadernos de Fraseologia Galega*, *Euskera*. També és patró de la Fundació Congrés de Cultura Catalana i de la Fundació Salvador Alibau, i ho ha estat de la Fundació Mercè Rodoreda.

És membre del *Conseil du Centre d'Études Catalanes* de la Universitat París-Sorbona (França). Membre fundador del Grup Català de Sociolingüística. Membre de la Comissió Permanent del Consell Social de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya.

Ha estat president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura, del Consell Supervisor del Centre de Terminologia de Catalunya (TERMCAT) i de la Fundació Congrés de Cultura Catalana.

En un àmbit distint, és membre del Consell Assessor del Centre de Temes d'Estudis Contemporanis de la Generalitat de Catalunya.

La participació de Joan Martí i Castell en bona part dels esdeveniments lingüísticoculturals que s'han anat produint des de la transició democràtica ençà li ha atorgat un prestigi merescut que l'ha impulsat a entomar comeses d'una gran envergadura. Ens referim, d'una banda, a la creació i direcció de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, primer com a president de la Comissió Gestora per a la fundació de la Universitat i després com a primer rector elegit pel Claustre universitari.

De l'altra banda, destaquem el seu nomenament com a president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, l'acadèmia de la llengua catalana, institució de la qual és membre numerari des de l'any 1992. Durant el seu mandat ha promogut i impulsat projectes de recerca de gran envergadura, com l'esmentat *Atles lingüístic del domini català*, l'estudi del vocabulari medieval de Faraudo, el diccionari d'italianismes de la llengua catalana, el diccionari del català contemporani, la consolidació del Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana, l'Observatori de Neologia, el CRUSCAT, entre d'altres.

Sens dubte, en la trajectòria acadèmica de Joan Martí i Castell, la seva tasca en la creació, desenvolupament i consolidació de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona mereix un capítol a part. Com a primer rector, posà les bases del que avui és la Universitat. Durant els seus mandats es creà el Departament de Filologia Catalana autònom. Es creà la primera facultat d'Enologia de l'estat espanyol, amb l'homologació prèvia del títol propi. S'incentivaren les relacions amb la Universitat de Burgos per tal d'intensificar la investigació en el jaciment d'Atapuerca. Es creà la facultat de Ciències Jurídiques. Es creà la primera universitat d'estiu de Tarragona. S'establí el campus tecnològic amb les escoles tècniques superiors d'enginyeria, especialment de l'enginyeria química. Es creà l'Institut de

Recerca en Enginyeria Química. Es projectaren i s'iniciaren les obres del Campus Sescelades i del Campus Catalunya, i de la resta de campus de la URV. Etcètera. Va saber liderar, en suma, la creació d'una universitat amb identitat pròpia, amb sentit de la competitivitat i amb les condicions per l'objectiu de la qualitat i l'excel·lència; sabé atorgar a la Universitat el caràcter de lligada estretament al territori i ensem projectada al món, sense exclusions. Al llarg del seu mandat, s'establiren els fonaments essencials sobre els quals s'ha anat desenvolupant la realitat d'una universitat avui entre les més importants dels Països Catalans, de l'Estat espanyol i d'Europa.

En reconeixement a la seva dedicació, el Consell de Govern de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, en sessió ordinària de 10 de juliol de 2012, acordà concedir-li el seu màxim guardó, la Medalla de la URV.

Altrament, amb una estreta relació amb les responsabilitats assumides a la URV, hem de destacar la seva participació decidida en la fundació de la Xarxa Interuniversitària Institut Joan Lluís Vives (avui Xarxa Vives d'Universitats), de la qual fou el primer president. En reconeixement a la seva gestió com a tal, li fou concedida la Medalla de la Institució.

Des del seu rectorat, s'incentivà una activitat cultural a la ciutat de Tarragona, sota l'empara de la URV, com mai no s'havia vist, amb la participació de personalitats de primera línia d'arreu del món i de totes les àrees del coneixement.

La governança de la ciutat de Tarragona ha sabut reconèixer la seva aportació amb la concessió de la Medalla de la Ciutat en qualitat d'Argent de l'Ajuntament de Tarragona per la seva tasca com a primer rector, i amb el seu nomenament com a Senador del Senat Tarragoní, òrgan assessor de l'alcalde de Tarragona, constituït per persones que han destacat en l'àmbit científic, cultural i cívic.

Actualment exerceix com a catedràtic emèrit de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, universitat de la qual és membre de la Junta Consultiva. I continua immers en una activitat social, acadèmica i investigadora de primer ordre.

Miquel Àngel Pradilla Cardona

Síntesi curricular

1. Dades personals

Nom: Joan

Cognoms: MARTÍ I CASTELL

Data de naixement: 17 de novembre de 1945

Lloc de naixement: Tarragona

2. Línies principals de recerca

- Lingüística diacrònica
- Història social de la llengua
- Sociolingüística
- Lexicografia

3. Titulacions

- Doctor en Filologia Romànica per la Universitat de Barcelona

-Doctor en *Lingue e letterature straniere* per la Universitat *La Sapienza* de Roma (Itàlia)

4. *Categoria professional actual*

Catedràtic emèrit de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona

5. *Activitats més importants com a professor i investigador*

- a. Professor universitari durant més de 46 anys sense cap interrupció
- b. Universitats on ha treballat com a Personal Docent Investigador

b.1 Estat espanyol:

- Universitat de Barcelona
- Universitat Autònoma de Barcelona
- Universitat Rovira i Virgili de Tarragona

b.2 Estranger:

- Università degli Studi di Bergamo (Itàlia)
- Università della Calabria (Itàlia). (Hi fou director del Departament de Lingüística.)
- Universitat de Berkeley (Califòrnia. EEUU)
- Universitat Laval (Quebec. Canadà)

6. *Trams de docència reconeguts*

5 quinquennis. Tots els possibles.

7. *Trams d'investigació reconeguts*

6 sexennis. Tots els possibles. Tant els del Ministeri de Madrid com els de la Generalitat de Catalunya.

8. *Projectes de recerca subvencionats en què ha intervingut o en què intervén, i entitats que els financen*

-*Atles lingüístic del domini català*. Gas Natural i Govern de les Illes Balears.

-*Atlas Lingüístico de los Marineros Peninsulares*. Ministerio de Educación, CSIC, Fomento de la Investigación Universitaria.

-*Atlas Linguarum Europae*. Diverses universitats i governs europeus.

-*La llengua dels barcelonins*. Ministerio de Educación i Fomento de la Investigación Universitaria.

-*Establiment de la llengua normativa*. Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

-*Estudi del català no literari amb anàlisi de dades. Desenvolupament de nous mètodes*. Generalitat de Catalunya. CIRIT.

-*La llengua catalana a les comarques de Tarragona: coneixement i ús*. Diputació de Tarragona.

-*Gramàtica de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans* (primera i segona edició). Fundació "la Caixa".

-Llengua, Literatura i Societat a l'Edat Mitjana al segle XX.
Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya.

-Institut Virtual Internacional de Traducció (IVITRA) de la Universitat d'Alacant. Ministerio de Educación y Ciencia.

-Gramàtica del català antic. Ministerio de Educación y Ciencia.

-El efecto de los factores internos y externos en el contacto lingüístico en Cataluña. Ministerio de Educación y Ciencia.

-Enclaves Lingüísticos: Recursos Verbales. Ideologías. Comunidades. Ministerio de Educación y Ciencia.

-Comunidades locales de enclave: Dinámica de las lenguas, cultura, procesos sociolingüísticos. Catalán. Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica.

-Diccionari d'italianismes en la llengua catalana. Institut d'Estudis Catalans.

9. Publicacions

a. Llibres complets: **26**

En destaquen: *-El català medieval. La llengua de Ramon Llull* (1981)

-Diccionari de locucions i de frases fetes (amb J. Raspall) (1984)

-Documents d'història de la llengua catalana. Dels orígens a Fabra (amb J. Moran) (1986)

-Diccionari d'homònims i parònims (amb J. Raspall) (1988)

-*Gramàtica històrica. Problemes i mètodes* (1990)

-*La llengua catalana a Tarragona: coneixement i ús*
(1991)

-*L'ús social de la llengua catalana* (1991)

-*Els orígens de la llengua catalana* (2001)

-*Estudi lingüístic dels Usatges de Barcelona. El codi a mitjan segle XII* (2002)

b. Capítols de Llibre: **67**

c. Articles científics (es compten exclusivament els publicats en revistes científiques especialitzades i, doncs, s'exclouen els articles de divulgació): **73**

Països de publicació dels articles:

-Estat espanyol

-Estat d'Andorra

-Itàlia

-Estats Units d'Amèrica

-Alemanya

-França

-Perú

-Croàcia

d. Editor o curador d'obres (no es compten ni els pròlegs ni les presentacions o introduccions de llibres): **23**

En destaquen: -*Processos de normalització lingüística: l'extensió social i la normativització* (1991)

-Les llengües i les cultures en el procés de globalització a la societat de la informació (2002)

-L'oralitat i els mitjans de comunicació (2003)

-El català i la Unió Europea (2006)

-El llibre i la lectura: una revolució en la història de la humanitat (2007)

e. Ponències presentades a congressos (no es compten els congressos on solament ha assistit): ***més de 70***

Països on ha presentat les ponències als congressos:

-Estat espanyol

-Estat d'Andorra

-Itàlia

-Anglaterra

-Holanda

-Argentina

-Canadà

-Alemanya

-França

-Croàcia

-Bulgària

-Perú

10. *Alguns encàrrecs de responsabilitat per a la docència i la investigació*

- 1.- President de la Comissió Gestora per a la fundació de la Universitat Rovira i Virgili (URV)
- 2.- Primer rector elegit pel Claustre de la URV
- 3.- Membre de la Junta Consultiva de la URV
- 4.- Director del Departament de Filologia Catalana de la URV
- 5.- Fundador i primer director del Servei Lingüístic de la URV
- 6.- Impulsor i fundador (amb altres rectors) de la Xarxa Interuniversitària Institut Joan Lluís Vives (avui Xarxa Vives d'Universitats)
- 7.- Primer president de la Xarxa Interuniversitària Institut Joan Lluís Vives (avui Xarxa Vives d'Universitats)
- 8.- Membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC)
- 9.- Director del *Servei de Relacions Exteriors* de l'IEC
- 10.- President de la Secció Filològica de l'IEC
- 11.- Membre del Consell Permanent de l'IEC
- 12.- Membre del *Conseil du Centre d'Études Catalans* de la Universitat Paris-Sorbone (França)
- 13.- Membre de la *Comisión de expertos para el Estudio del Uso de las Lenguas Cooficiales en la Administración General del Estado*. Ministerio de Administraciones Públicas.
- 14.- Membre de la *Comisión de Seguimiento de la Red de Excelencia Europea TRAMICTEK*
- 15.- Director del Departament de Lingüística de la Università della Calabria (Itàlia)
- 16.- Membre de la Comissió de Sociolingüística i de Política Lingüística de la Universitat de Barcelona
- 17.- Membre del Consell Assessor de l'Institut d'Estudis Universitaris Josep Trueta

- 18.- President de la Societat Catalana de Llengua i Literatura (1990-1995)
- 19.- President del Consell Supervisor del Centre de Terminologia de Catalunya (TERMCAT)
- 20.- Membre del Consell de Direcció del TERMCAT
- 21.- Membre de la Comissió Permanent del Consell Social de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya
- 22.- President de la Fundació Congrés de Cultura Catalana
- 23.- Patró de la Fundació Congrés de Cultura Catalana
- 24.- Patró de la Fundació Mercè Rodoreda
- 25.- Patró de la Fundació Salvador Alibau
- 26.- Membre del Consell Assessor del Centre de Temes d'Estudis Contemporanis de la Generalitat de Catalunya
- 27.- Membre del Consell Supervisor de la Xarxa Coneixements, Representacions i Usos del Català de l'IEC (CRUSCAT)
- 28.- Membre de la Comissió per als lectorats en filologia catalana a les universitats estrangeres de l'Institut Ramon Llull
- 29.- Membre fundador de l'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana
- 30.- Membre fundador del Grup Català de Sociolingüística
- 31.- President de l'Àrea Científica "Llengua i Ensenyament" del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana
- 32.- Membre del Consell Científic de *Cadernos de Fraseologia Galega. Centro Ramón Piñeiro para la Investigación en Humanidades. Secretaria Xeral de Política Lingüística. Xunta de Galicia*
- 33.- Membre del Consell Científic de *Terminàlia*, revista de la Societat Catalana de Terminologia, filial de l'IEC.
- 34.- Membre del Comitè Científic del *IV Simposi Internacional vers una Sintaxi Històrica del Català: Metodologia i Objectius*

35.- Membre del Comitè Científic de les jornades *El català oral de ficció: guionatge i traducció audiovisual*. Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya

36.- Membre del Comitè d'Honor del I Congrés Internacional de Neologia en les Llengües Romàniques

37.- Membre del Comitè Científic de les *I Jornades de Llengua i Estadística*

38.- President de la secció *Llatí tardà i medieval i romànic primitiu* del 26è Congrés Internacional de Lingüística i Filologia Romàniques (2010)

39.- Membre del Comitè Científic de la revista *Euskera. Treballs i actes de la Reial Acadèmia de la Llengua Basca*

40.- Membre del Consell de Redacció de *Treballs de Sociolingüística*

41.- Membre del Consell de Redacció de *Estudis Romànics*

42.- Membre del Consell de Redacció de *Llengua & Literatura* (1990-1995)

43.- Membre de la *Società di Linguistica Italiana*

44.- Membre de la *Société de Linguistique Romane*

45.- Membre de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura

46.- Membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana

47.- Membre de la Societat Catalana de Llengua i Literatura

48.- Tres compareixences com a assessor en tant que investigador en filologia:

1.- Congrés dels Diputats de Madrid. Per al projecte de Llei de la llengua de signes espanyola

2.- Parlament de Catalunya. Per al projecte de Llei de la llengua de signes catalana

3.- Parlament de Catalunya. Per al projecte de Llei sobre la llengua occitana (aranès)

11. *Principals distincions personals exclusivament per mèrits relacionats directament amb la docència i la investigació*

- 1.- Medalla de la Ciutat en qualitat d'Argent de l'Ajuntament de Tarragona, per la labor com a rector de la URV
- 2.- Medalla de la Xarxa Interuniversitària Institut Joan Lluís Vives (avui Xarxa Vives d'universitats), com a president
- 3.- Membre del Comitè d'Honor del I Congrés Internacional de Neologia en les Llengües Romàniques
- 4.- Premi "Marià Aguiló" al millor repertori lexicogràfic pel *Diccionari de locucions i frases fetes*, atorgat per l'IEC
- 5.- Premi "Manuel de Montoliu" de la Diputació de Tarragona
- 6.- Senador del Senat Tarragoní, òrgan assessor de l'alcalde de Tarragona, constituït per persones que han destacat en l'àmbit científic, cultural i cívic